

niet, als ik hem met den vinger op den rug streek, of hem een ei of een keisteentje in de van jonge koekoeken zoo kenmerkende verdieping op den rug legde. Hieruit besloot ik, dat de beide andere eieren door de moeder, en niet door het jong, uit het nest geschoven waren. Het jong gedroeg zich dus geheel anders dan andere jonge koekoeken, die ik vroeger zag, en die zich zeer onrustig betoonen en ook voortdurend poogden de eieren, of jongen, van hunne pleegouders uit het nest te trappen.

Ik trok mij daarop weer terug in mijn hinderlaag, kon echter niets bespeuren van het voederen van het jong en werd ook daarin verhinderd door grasdieven, die natuurlijk ook den koekoek angst aangejaagd zullen hebben.

Den 26sten had ik eenige malen gelegenheid, de broedvogel den jongen koekoek te zien voeren, zoo als mij toescheen, met kleine, groene rupsen. Telkens ging de moeder na de voeding eenigen tijd op het jong zitten. Als de moeder opvloog, deed zij dit niet van het nest, maar huppelde eerst een paar schreden van het nest weg, om dan van een betrekkelijk open plaats op te vliegen. Het neerstrijken geschiedde op dezelfde wijze: eerst op een open plek niet ver van het nest, om het dan waggelend te bereiken. Eens toen de koekoek afwezig was, liep ik naar het jong en zag toen, dat de oogen bijna geheel open waren. Het richtte zich op, sperde zijn oranje muil op en stootte zijne fijne, piepende toonen uit. De omtrek van het kuiltje was geheel vrij van excrementen, wel een bewijs, dat de moedervogel daarmee precies handelt als alle andere moedervogels, nl. de betrekkelijk zeer groote uitwerpselen van het jong in den bek weg te voeren.

Ik begaf mij toen naar het boschje, waarheen de moedervogel telkens, na het jong verwarmd te hebben, vloog, en waarvan het blijkbaar voedsel haalde. Het boschje van jonge eiken zat vol rupsjes van *Tortrix viridana* L. Daarmede werd dus het jong gevoed.

Des voormiddags van den 5den Juni bezocht ik de broedplaats weder en vond den jongen koekoek dicht bij het nest onder een genetplantje zitten. Toen ik naar hem greep, pikte hij mij gevoelig in de hand en sloeg zelfs krachtig met zijn vleugels! Nergens vond ik excrementen. Ik trok mij terug achter mijn hinderlaag en kon weder eenige malen de moeder het jong zien voeren; zij propte het letterlijk vol. Dit verklaarde, waarom ik van dit jong nog nooit het geroep van „tsiep-tsiep” van andere jonge koekoeken had gehoord: het jong had steeds een volle maag!

Den 10en Juni stelde ik mij weer verdekt op en zag nu de moederkoekoek neerstrijken op wel 30 pas afstands van de bekende plek, en dadelijk daarna weer opvliegen. Ik ging naar die plaats en

zag daar plotseling den jongen koekoek opfladderen en langs den grond vliegen. Ik liep het diertje na, maar mijne poging om het te vangen mislukte, daar het zelfs een 4 meter hooge tak bereikte. Ik had daarna nog eenmaal gelegenheid te zien, hoe de moeder het op dien tak volpropte, waarna het jong de moeder navloog, en sedert heb ik het niet meer gezien.” (Der Zool Garten, 1888, p. 193).

8. Dr. Karl Eckstein, uit Eberswalde, komt voor den dag met eene niet minder verrassende mededeeling: „Ook de meening, dat de koekoek niet broeden kan, omdat zij geen broedvlek vormen kon, moet vallen, daar ik voor een paar dagen een opgezette koekoek zag, die, zooals Professor Dr. Spengel en de Conservator van het museum te Giessen, mij verzekerden, een duidelijke broedvlek bezat, ongeveer zoo groot als een thaler” (Zool. Gart. Dec. 1888, p. 373).

Mij dunkt, deze laatste mededeeling doet de deur dicht! Er is geen twijfel aan, of de koekoek broedt soms zelf.

Uit het bovenstaande is dus klaar bewezen:

1e, dat de koekoek bij uitzondering in staat is een van zijne eieren zelf — in een kuiltje op den grond — uit te broeden en het jong liefderijk te verplegen.

2e, dat de eieren van een en dezelfde koekoek zeer verschillend gekleurd kunnen zijn, zoodat de theorie, dat dezelfde koekoek altijd eenvormig gekleurde eieren legt, welke eieren dan ook altijd gelegd worden in nesten van een bepaalde soort van vogel, ontzenuwd wordt, en

3e, dat jonge koekoeken, door hun moeder opgevoed, in ± 21 dagen kunnen vliegen, terwijl jongen, die door andere vogeltjes opgevoed worden, daarvoor meestal 4 weken noodig hebben.

Dr. A. C. OUDEMANS.

Arnhem.

Melanisme bij een hagedis.

B. H. Klijnstra, leerling aan de Hoogere Burgerschool te Arnhem, bracht mij heden een bijna geheel zwarte hagedis! Niet ver van Arnhem, op den Duno, zag hij het dier, vervolgde het, doch werd door braamstruiken verhinderd het te vangen. Op eenigen afstand zag hij het weder, vlak vóór een gat in den grond; hij Laalt zijn katapult uit den zak, raapt een steentje op, mikt, en treft zoowaar het diertje op eenige meters afstand iets vóór de achterpooten. Van schrik liet de hagedis de staart los, en was na eenige oogenblikken dood. Hoewel met een wond en in twee stukken, prijkt de zwarte hagedis thans in de verzameling van de Hoogere Burgerschool, waarvan zeer vele voorwerpen door de leerlingen bijeengebracht zijn.

De hagedis is, behalve aan de buikzijde, pikzwart en fraai glanzend. Aan de buikzijde heeft elke buikschub een zwart-groen getind randje.

Arnhem, 21 Mei 1900.

Dr. A. C. OUDEMANS.